

דרכי החיזוק

ארבעה צריכים חיזוק (ברכות לב:) – שיתחזק אדם בהם תמיד בכל כחו (רש"י)

590

שיחת רשכבה"ג מן ראש הישיבה הגר"ג אדלשטיין שליט"א • מקץ תשפ"ג

טו) והאלוקים יבקש את נרדף, ומאחר שהם היו הרודפים כנגד עוסקי תורתך, סופם שנהפכו לנרדפים, ונמסרו ביד עוסקי תורתך.

שם גדול וקדוש בעולמך

ולהלן בעל הניסים מזכירים **"ולך עשית שם גדול וקדוש בעולמך"**, ויש להבין מהו שם גדול וקדוש, מהו גדולי ומהו 'קדושי'?

והביאור בזה כמו שמצינו בפרשת ואתחנן (דברים ג, כד) אתה החילות להראות את עבדך את גדלך ואת ידך החזקה, ופירש רש"י שם את גדלך – זו מידת טובך, והיינו שגדולה היא מידת ההטבה של הקב"ה. וזהו שאומרים ולך עשית שם **'גדול'**, שראו בזה את מידת הטוב של הקב"ה, איך שהוא מיטיב עם עם ישראל.

'קדוש' היינו שהוא למעלה מהשגתנו, וכמו שאומרים בתפילה 'אתה קדוש' – שאין לנו שום השגה מהו הקב"ה, וכלשון הזוהר (תיקוני זוהר יז, א) לית מחשבה תפיסא ביה כלל, וכן אומרים באני מאמין, שהבורא יתברך שמו אינו גוף ולא ישיגוהו משיגי הגוף וכו'. וזהו "שם גדול וקדוש", גדול היינו מידת ההטבה עם כלל ישראל, וקדוש היינו שאין לנו שום מושג מהו הקב"ה, ואין שייך בו השגה כלל.

להודות ולהלל על התורה והמצוות

וההמשך והתוצאה בסוף היה **"וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל לשמך הגדול"**, והיינו שתיקנו שני דברים, שתי תקנות, בית דין הגדול של אותה תקופה, תיקנו וקבעו את ימי החנוכה 'להודות ולהלל', הודאה זה מה שאומרים על הניסים, בתפילה ובברכת המזון, והלל זה מה שאומרים הלל השלם, וגומרים את ההלל בכל שמונת ימי החנוכה.

ומוזכר כאן שוב להודות ולהלל **'לשמך הגדול'**, והיינו כמו שנתבאר כי שמך הגדול זו מידת טובך, ואנו מודים ומהללים על הטוב, על מידת הטוב שעם ישראל קיבל מהקב"ה.

ומהו הטוב: התורה והמצוות שיש לנו! כי היוונים ביקשו להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך, והקב"ה היטיב עמנו שלא נתקיימה מחשבתם, ויש לנו תורה ומצוות, ואנחנו עוסקים בתורה ושומרים את החוקים, ועל זה אנחנו מודים, הודאה על הטוב, שאנו שמחים ומאושרים בזה שיש לנו תורה ומצוות, ונותנים הודאה על זה, כי הודאה נותנים על דבר שאדם שמח בו, על דבר טוב שאדם מקבל, ושמחה גדולה היא לנו שאנו עוסקים בתורה ושומרים את החוקים.

הודאה על תורה בלי לעסוק בתורה?

והנה לפי זה נמצא, מאחר שחנוכה הוא זמן של הודאה על תורה, אם לא עוסקים בתורה בחנוכה הרי זה תרתי דסתרי, שנותנים הודאה על התורה ולא עוסקים בתורה, והרי מודים על מה שנתבטלה הגזירה להשכיחם תורתך, שאנו שמחים ומאושרים בזה שאנו יכולים לעסוק בתורה, ואם לא עוסקים בתורה זה סתירה להודאה.

גזירות היוונים – הניסים והזכויות

אנו נמצאים בימי החנוכה, שהיו בהם ניסים לעם ישראל, וכפי שאנו אומרים בתפילה "על הניסים" וכו', שהיו גזירות **"להשכיחם תורתך"**, שלא יעסקו ישראל בתורה, **"ולהעבירם מחוקי רצונך"**, שגם לא ישמרו את החוקים, והיינו המצוות שאין להם טעם מובן, כמו שעטנו וכלאיים, על זה היו הגזירות, והניסים היו להיפך, שנתבטלו הגזירות, וכבר יכלו לעסוק בתורה, ולקיים ולשמור את החוקים.

ומה היו הניסים? אנו מזכירים בהמשך על הניסים **"מסרת גיבורים ביד חלשים"**, ודבר זה הוא נס, שניצחו חלשים את הגיבורים, למעלה מן הטבע, וכן **"רבים ביד מעטים"** הוא גם כן נס, שניצחו המעטים את הרבים, שלא כדרך הטבע.

אבל אחר כך מזכירים עוד **"וטמאים ביד טהורים, ורשעים ביד צדיקים, וזדים ביד עוסקי תורתך"**, ושלוש העניינים הללו כבר אינם הנס, אלא 'הזכויות' שהביאו לנס, שבזכות שהיו החשמונאים טהורים וצדיקים ועוסקי תורתך, זכו לנס שנמסרו בידם הטמאים הרשעים והזדים. ויש להתבונן מה הם שלושה עניינים אלו.

טהורים, צדיקים, עוסקי תורתך

והנה **'טמאים ביד טהורים'** מובן, כי טומאה זה עבודה זרה, ואילו טהרה זה אמונה, ההיפך מעבודה זרה, ונמסרו היוונים הטמאים ביד החשמונאים הטהורים. **'ורשעים ביד צדיקים'**, רשעים היינו בעלי מידות רעות, וצדיקים היינו בעלי מידות טובות, מלשון צדק, כמו (דברים טז, כ) צדק צדק תרדוף.

והם שני ענייני זכויות, שהחשמונאים היו טהורים בעלי אמונה, וצדיקים בעלי מידות טובות, ובזכות זה זכו להתגבר על היוונים הטמאים והרשעים. ויש להבין מהו הענין השלישי של **'זדים ביד עוסקי תורתך'**, מה הפירוש זדים, ומדוע עוסקי תורתך הוא ההיפך מזה.

ויש לפרש כי זדים היינו בעלי מחשבות רעות, כמו שמצינו בפסוק (שמות יח, כא) **"כי בדבר אשר זדו עליהם"**, ובתרגום שם: ארי בפתגמא דחשיבו וכו', וכך היוונים היו זדים, שחשבו מחשבות רעות לקלקל את עם ישראל, שלא יעסקו בתורה, כי התורה נותנת לעם ישראל את כל המעלות והמידות הטובות, וכל מה שאנו רחמנים ביישנים וגומלי חסדים, זה מכוח קדושת התורה שקיבלנו בהר סיני, והיוונים אין להם את המעלות האלו, ומרגישים בזה נחיתות כלפי עם ישראל, ולכן הם רצו לקלקל את עם ישראל, שלא יעסקו בתורה.

וזהו ענין **'זדים'**, שחשבו מחשבות רעות והתכוונו להשפיע על עם ישראל על ידי ביטול תורה, כי עסק התורה משפיע הנהגה טובה של 'עוסקי תורתך', והם רצו 'להשכיחם תורתך'!

אבל מחשבתם לא עלתה בידם, ונמסרו זדים ביד עוסקי תורתך, כי כך ההשגחה מן השמים שהרודף נהפך לנרדף, כמו שכתוב (קהלת ג,

דברי רבינו שליט"א בפתיחת המגבית להשלמת מבנה הקבע של ישיבת חמד לצעירים

מקום של תורה ותפילה, זה בית מדרש וגם בית כנסת, ומקום חינוך, שמחנכים שם דורות של תלמידי חכמים, זה זכות גדולה מאד להשתתף בבנין קבוע, שיהיה יותר חיזוק ויותר הצלחה בכל העניינים הרוחניים והגשמיים, זכות גדולה מאד להשתתף בהוצאות הדבר הגדול הזה, וכל המשתתפים בבנין הקדוש הזה יזכו לסייעתא דשמיא לברכה והצלחה.

ואם כן גם בחנוכה, זהו זמן שיש בו השפעה של תורה והצלחה בתורה, ולכן לא שייך שיהיה ביטול תורה בחנוכה, ואלו שמתחזקים בתורה בחנוכה זה דבר מצוין וזכות גדולה מאד.

לבקש רחמים על כלל ישראל

ובעזרת השם נזכה שכל כלל ישראל, הקרובים והרחוקים, יתחזקו בחיים המאושרים, ויזכו לאשריך בעולם הזה שעל ידי תורה ומצוות ומעשים טובים, וכבר דיברנו כי בכל אחד מכלל ישראל קיים האופי של מידות טובות, רחמנים ביישנים וגומלי חסדים, אבל בפועל להיות מאושרים – צריכים סיעתא דשמיא.

ועל זה אנו מתפללים 'השיבנו אבינו לתורתך', ומבקשים בלשון רבים, השיבנו, וקרבתנו, והחזירנו, על כל כלל ישראל, שיזכו לתורה, ולעבודה, ולתשובה שלמה, **והתפילות עוזרות!** כל תפילה עוזרת משהו, כל תפילה בכוונה וכל בקשה משפיע משהו, ולכן חשוב מאד התפילה בכוונה, לבקש רחמים על הרוחניות של כלל ישראל.

ומן השמים ירחמו שנזכה כולנו להיות מאושרים, עם האשריך בעולם הזה' כמו שאמרו בפרקי אבות (ו, ד) כך היא דרכה של תורה וכו' ובתורה אתה עמל ואם אתה עושה כן אשריך!

לכן ודאי שלא שייך כלל שיהיה ביטול תורה בחנוכה, וצריכים להמשיך לעסוק בתורה בלי בטלה, כך החיוב, בכל שמונת ימי חנוכה, וגם בשבת חנוכה, ובישיבתנו הקי' נהוג כבר הרבה שנים שבשבת חנוכה נשארים בישיבה, ונוסעים הביתה לשבת קודם או שבת שאחרי זה, אבל בשבת חנוכה נמצאים בישיבה, והיא שבת של תורה!

ההשפעה הרוחנית חוזרת בכל שנה

והנה יש דבר ידוע שכתוב בספרים (דרך השם להרמח"ל ח"ד פ"ז ועוד) שכל השפעה רוחנית שהייתה פעם בכלל ישראל, ההשפעה חוזרת כל שנה באותו הזמן, וכגון חג השבועות, שנקרא 'זמן מתן תורתנו', הרי מתן תורה היה פעם במעמד הר סיני, אבל זה נקרא זמן מתן תורתנו גם היום, בכל שנה ושנה, כי ההשפעה חוזרת בכל שנה, ומאחר שבשבועות היה מתן תורה, זהו זמן שיש בו השפעה של תורה, ובכל שנה חוזרת ההשפעה שאפשר לזכות בו להצלחה בתורה.

וכך גם חג הפסח שנקרא 'זמן חירותנו', הכוונה בזה לחירות רוחנית, כי ביציאת מצרים יצאנו לחירות ממ"ט שערי טומאה של מצרים, וכל שנה בפסח חוזרת ההשפעה של חירות רוחנית.

וכן חג הסוכות 'זמן שמחתנו', זהו זמן שיש בו השפעה לשמחה של מצוה, כי הוא זמן שהיה בו שמחה, עם ענני הכבוד וכל מה שהיה בסוכות, וכל שנה חוזרת בו ההשפעה לשמחה של מצוה, ולכן גם שמחת תורה הוא בסוף חג הסוכות, ביום שמיני עצרת.

כנס חיזוק והדרכה לנציגי ארגון "חלקי בקהילתי" הפועל בהכוונת גדולי התורה להקמת קהילות ושיעורי תורה וחינוך לבוגרי ישיבות העמלים לפרנסתם

אמרו חז"ל בגמרא (ברכות לב, ב) ארבעה דברים צריכים חיזוק, אדם צריך חיזוק, כך הטבע, בלי חיזוק האדם יורד, ועם חיזוק הוא מחזיק מעמד, או שהוא גם עולה במדרגתו.

וכיצד עושים את החיזוק? הנה מי שתורתו אומנותו, הרי הוא שקוע בתורה, ולומדים מוסר, או ששומעים דברי מוסר, ומתחזקים כל הזמן, ולכל הפחות יש חיזוק שלא תהיה ירידה. אבל מי שהוא נמצא ועסוק במילי דעלמא, מה צריך לעשות כדי שיהיה החיזוק, להחזיק מעמד ולהוסיף חיזוק.

המשנה אומרת בפרקי אבות (א, ו) עשה לך רב, אדם צריך שיהיה לו רב, שעל כל דבר יש רב והוא שואל אותו! רב בר סמכא, רב חשוב, רב בעל תורה, בעל מדרגה, עם מידות טובות ויראת שמים ועוסק בתורה, רב כזה שהוא בר סמכא, וכל שאלה שיש – לא לפסוק לעצמו, אלא צריך פוסק רב, וכל אחד אינו רב לעצמו, אלא יש לו רב בר סמכא מורה דרך, וברוך השם יש רבנים ברי סמכא שיכולים לתת הוראות.

וכל אחד שיש לו רב כזה, זה דבר חשוב מאד, עשה לך רב, וזה גם נותן חיים מאושרים, אדם שחי בדרך התורה, וכל הבית מתנהל בדרך התורה, זה חיים מאושרים! וכמו שאמרו (אבות ו, ד) כך היא דרכה של תורה פת במלח תאכל ומים במשורה וכו' ובתורה אתה עמל ואם אתה עושה כן אשריך, גם אם יש רק פת במלח ומים במשורה, זה לא משנה ולא מפריע, כי הקשר והשייכות עם תורה נותן חיים מאושרים, אשריך בעולם הזה, כך המציאות, והקשר עם תורה – שהכל יהיה על פי התורה – צריך רב, רב כזה שהוא בא סמכא.

והארגון הזה, 'חלקי בקהילתי', שפועלים בהכוונת הרבנים, זה דבר מצוין, והעיקר להרבות שיעורי תורה, וגם דברי מוסר, להוסיף יראת שמים, כי אם אין יראה אין חכמה ואם אין חכמה אין יראה (אבות ג, יז).

זו פעילות של זיכוי הרבים, שהיא דבר טוב מאד, ואין לשער את הזכות של זיכוי הרבים, כמו שכתב בחובות הלבבות (שער אהבת השם פ"ו) שמי שמזכה את הרבים, כל המעשים הטובים שעושים המושפעים מכוחו, שייכים לו, ונחשב כמו שהוא עושה אותם, ויכול להיות גם כמה דורות אחרי זה, כשהמשפיע כבר בעולם האמת, אבל ההשפעה נמשכת מכוחו, ועל ידי זה יש לו עוד גן עדן ועוד עולם הבא.

ובעזרת השם יהיה סיעתא דשמיא למשפיעים ולמושפעים, וכבר אמרו (יומא לח, ב) הבא ליטהר מסייעין אותו, מי שבא ליטהר יש לו סיעתא דשמיא, וכל מי שעושה לו רב, ומי שבא לשמוע דברי חיזוק, וכל קשר עם חיזוק, זה בא ליטהר, ומן השמים יש סיעתא דשמיא! זוהי גמרא מפורשת, שמסייעין אותו, ולסייעתא דשמיא אין גבול!

ויש 'בא ליטהר' בצורה פשוטה מאד, אם לומדים בכל יום כמה דקות בספרי מוסר, מה שמעניין ולא משעמם, יש הרבה ספרי מוסר שמעניינים, ובעלי משפחה שלומדים בכל יום כמה דקות מוסר שמעניין, זה הופך את הבית לבית אחר, עם אווירה נעימה מאד, כך ידוע, וזו עצה טובה לכל מי שרוצה לחיות חיים מאושרים.

כל אלו שבאים ליטהר ולטהר, הסייעתא דשמיא מובטחת, ויזכו לחיים טובים ומאושרים להם ולכל המשפחה.

לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית
מרת **לאה פרומט קלרמן** ע"ה
בת הג"ר חיים יוסף יעקובוביץ זצ"ל
נלב"ע ו' טבת תשע"ח - תנצב"ה

לעילוי נשמת הרבנית הצדקנית
מרת **מינה אדלשטיין** ע"ה
בת הג"ר מרדכי שמואל קרול זצ"ל
נלב"ע ב' טבת תשס"ט - תנצב"ה

לע"נ הגאון רבי **יעקב בצלאל**
ב"ר **יהושע הסה** זצ"ל
נלב"ע ו' טבת תשפ"א - תנצב"ה

לעילוי נשמת הגאון הגדול
רבי **פינחס שרייבר** זצ"ל
ב"ר ישראל בונם זצ"ל
נלב"ע ד' טבת תש"ע - תנצב"ה